

polaze podpisani odbor učiteljstvu vruće na srce, da ne uzmanjka priposlati odlučeni prinos, koga nek blagoizvoli uz podpis unesti u prilogu.

Umoljava se najuljudnije ta ugledna Ravnateljstva, da ovo blagoizvole uzeti do znanja, da razglase medju gg. razredne učitelje, učiteljice, a i gg. vjeroučitelje i dalje prosljede, a posljedni nek amo povratiti!

„Učiteljsko društvo kotara Volosko“.

K tomu bilo dodano na četvrtoj stranici:

P. t. „U slučaju, da naš poziv Talijani odbiju, sa kojimi se vodi pregovore rad koje trice, umoljava se, da svatko od gg. učitelji i učiteljica blagoizvoli napisati ime jednog člana deputacije iz našeg kotara i njegovog zamjenika, jer mi od naumijene deputacije nikako ne odustanemo“.

Kako vidite na koncu okružnice stoji: „Umoljava se najuljudnije Ta ugledna Ravnateljstva, da ovo blagoizvoli uzeti do znanja, da razglase medju gg. razredne učitelje, učiteljice, a i gg. vjeroučitelje“ i jer je g. Marchi tu okružnicu po želji društva predložio g. vjeroučiteljem na njegovoj školi, naime: gg. Antonu Pužu i Vinku Dolencu i od njih sakupio 4 K i te poslao predstavniku (meni) Uč. druž. kot. Volosko“ veli, da nije bio protivnik deputaciji u Beč, jer je za nju kupio milodare. Tak isto učinilo i Ravnateljstvo škole u Lovranu — naime samo sakupilo — pa to nije nikakav dokoz, da je dotični bio za, kano ni vam.

To će reći koprcati se poput gnje u prociepu!

Na zadnji odstava „ispravka“ njegova mu ne odgovaram no čekam ga perom u ruci, pa da vidimo tko će odnet barjak: „laž il istina!“ Nećete li izpravljati moje ne tačnosti i ne istine; „vzemite le pero v roko in razjasnite nam s svojega stališća tamošnje razmere.“ Dakle birajte.

Već u zadnjem mojem dopisu izticao sam, koliko li se puta nije pozivalo učitelje talijanske narodnosti, da se s nama slože, nu oni ostali uvijek pri svojem: nećemo z grdnim „šćavom“!

Zadnji pokus bi učinjen od strane „Učitelj. družt. za koperski okraj“. To je naime društvo sazvalo dne 2./XI. god. 1898. u Trstu izvanrednu skupštinu uz sljedeći raspored:

- Nagovor g. predsjednika.
- Razprava o spomenici, koju se imade izručiti zemaljskim i državnim zassupnikom Primorja.
- Izbor deputacije, koja će k Njeg. Veličanstvu.
- Razprava o troškovih za spomenicu i deputaciju.

Na toj skupštini bilo je učitelja iz koparskoga kotara, te izaslanika našeg — pazinskog — goričkog i toliminskog učiteljskog društva — a nije bilo talijanskim učiteljem ni čuha ni sluha iz nijednog kotara Istre.

Do kakvog me to zaključka dovodi? Dovodi me do zaključka, da ne žele s nama ni u raju biti. A vučem ujedno i konačni odgovor g. Marchiu na njegov „ispravak“, da: ne, ne iskren postupak, ne prietnja, ne neugladjena forma okružnici potaknula vas, da niste htjeli nit helera doprinieti za deputaciju k Njeg. Veličanstvu, no da ste htjeli vi i vaši drugovi u voloskom kotaru bielodano dokazati, da solidarno postupate s ostalima u Istri; da biste baš bili rado vidili, da su vaša imena tiskana u časopisu, kako se to prietilo u okružnici.

Idemo li tražiti širom Istre Diogenovom svetiljkom, teško da bismo u nijednom učiteljskom društvu, a obстоје četiri, našli, da bi koji učitelj talijanske narodnosti bio

začlanjen u koje od tih društava — pa niti g. Marchi. T. j. nije li se htjeo rad posebnih iznimnih kakvih nama ne poznatih uzroka začlaniti u naše učiteljsko društvo biti će sad jamačno članom „Narodne Prosvjete“ ili „Učiteljskoga društva za koperski okraj“ pošto premješten iz našeg kotara u kotar koparski. Veli se: „Tko pjeva pjesme naše, taj ne misli rodu zla“. Ili još bolje: „Tko nije s nama, taj je proti nama“.

Iz ovoga izvadjam pako odgovor slav. uredništvu na dostavak, a glasi: „Nije istina, da plava istarsko učiteljstvo v klerikalizmu. To je do danas u Istri ne poznata biljka i ne uspjeva na istarskom tlu, jer ne postoji niti stranka liberalizma — već jedino dvie, i to: hrvatsko-slovenska i talijanska. U te dvie stranke podijeljeno je učiteljstvo Istre i svako svoje ljubi, cieni i štuje. Tako je hrvatsko-slovensko učiteljstvo do sada i od sada će ljubiti cieniti, štovati a i obožavati muževe svoje stranke, jer zna, da ih je na katolički sastanak u Ljubljani vodila živa vjera u Boga i prava ljubav prema svomu hrvatsko-slovenskomu narodu u Istri.“

Izpravljam ujedno, da su u broju 26, str. 234 „Uč. Tov.“ po tiskaru izpušćena imena gg. svećenika Petrak Josip i Vodička Josip — mesto Suž ima biti Puž, te mesto M. Mandić Ivan Mandić. Ujedno izpravljam njeke druge samo poveće tiskarske pogrieske, i to: na str. 233 prvi stupac u 6 odsjeku iza rečenice: „Reci mu, da ti ne reče“ — stoji „u br. 12. „U. T.“ To se ima čitati u 7 odsjeku iza rieči „potužismo“. Na strani 233 drugi stupac najdolnji odsjek ima cieli izostati, a čitati se ima onaj tikan pod zvjezdicom *) na str. 234.

B. Dubrović.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz logaškega okraja. Dne 11. t. m. se je vršil obćni zbor društva učiteljev in šol. prijateljev okraja logaškega. Z udeležbo smo bili še precej zadovoljni, pogrešali smo pač še marsikatero tovarišico in tovariša, posebno iz Starega trga.

Društveni predsednik g. J. Benedek-Planina pozdravi navzoče, posebno še vrlo zastopnico koroškega slovenskega učiteljstva Vilčnik in poopornega uda g. Dr. Lapajnet, župana iz Idrije.

Iz tajnikovega poročila posnamemo, da ima društvo 38 pravih, 5 podpornih in 1 častnega člana, da je društvo, oziroma njega odbor ukrenil mnogo važnega in tudi dosegl marsikaj, ki je v prospeh učiteljstva sploh. Društveno delovanje je pač doseglo najlepši vspeh v tem, da je doseglo, pri c. kr. okraj. šol. svetu odpravo tajne kvalifikacije. Konečno rešitev ima pač še dež. šol. svet v rokah, toda „upajmo, da tudi oni ne bode stavil nikakih zaprek temu, ker je večina dež. šol. sveta jako naklonjena napredku učiteljstva“. Konečno je opozoril gosp. tajnik navzoče, da naj se ne dajo preslepiti najnovejšim prerokom, ki oznanjujejo v najnovejšem času oni evangelij, katerega bi že lahko pred več desetletji.

Blagajnikovo poročilo je prav ugodno, ker kljub mnogim razhodkom preostaja v blagajni še dobrih 40 K.

Letni donesek pravih in podpornih udov ostal je neizpremenjen, namreč 2 K.

Izmed nasvetov naj se omenita le ta dva, 1. da se predloži potom dež. učit. društva v Ljubljani načrt zakona disciplinarne preiskave na dež. zbor po vzoru, kakor ga je sprejela skupščina nemškega učiteljstva v Avsigu in 2. da se uloži primerno peticijo za odpravo tajnostnih sej okrajnih šolskih svetov ter da se taiste spremene v javne seje.

Občni zbor je tudi brzojavno pozdravil zborovalce na občnem zboru dež. učit. društva za goriško in gradiščansko v Gorici.

V odbor za funkcijsko dobo enega leta so bili izvoljeni: Josip Benedek-Planina, predsednikom; Ivan Šega-Dol. Logatec, tajnikom; Peter Repič-Unec, blagajnikom; Leopold Punčuh-Gor. Logatec in Josip Turk-Dol. Logatec, odbornikoma.

Pred občnim zborom je pa društvo odkrilo nagrobni spominek raj. tov. Ivanu Kerncu, ki je, kakor je g. predsednik povdarjal v svojem nagrobnem govoru, že sedmi, katerega je odkrilo društvo v teku svojega obstanka 13. let. Društvo si je namreč postavilo to nalogo, iz prostovoljnih doneskov udov postavljati nagrobne spomnike umrlim udom. Učitelji-pevci so s svojim ubranim petjem pri sv. maši — ki se je brala pred odkritjem spomineka — kakor tudi na grobu prav povelečali ta pijetetni čin, le škoda da je bila udeležba od strani občinstva kakor tudi merodajnih faktorjev prav pičila. Pogrešali smo celega kraj. šol. sveta kakor tudi županstva Gor. Logaškega, tako tudi kakega oficijelnega zastopnika c. kr. okraj. šol. sveta; da se pa nihče c. kr. uradnikov ni udeležil, še omenjamo ne.

—e—

Štajersko.

Videm. (Vabilo) k zborovanju brežiškega-sevniškega učiteljskega društva dne 4. listopada t. l. v šoli na Vidmu. Začetek ob 10. uri dopoldne. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Poročilo o letošnjem glavnem zborovanju „Zaveze“ (g. Tomic). 4. O ljudskem šolstvu v Nemčiji (g. Knapič). 5. Želje in nasveti.

K prav obilni vdeležbi uljudno vabi

odbor.

Vabilo k rednemu zborovanju „učit. društva za celjski in laški okraj“ dne 2. listopada 1900 ob polu 11. uri v okol. šoli v Celji. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Društvene stvari in nasveti. 3. Kakšno stališče naj zavzema slov. učiteljsko Spod. Štajerjo napram novim volitvam v državni zbor? 4. Eventualno poročilo o zadnjem glavnem zborovanju naše „Zaveze“. 5. Iz šolske prakse.

K prav mnogi udeležbi vabi najuljudneje

Armin Gradišnik,
t. č. predsednik.

Goriško.

Razno. Že dvajset let nismo imeli tako lepe okr. konferencije kakor 10. t. m. Novi nadzornik je popolnoma kos svoji nalogi in takega občnega zbora, kakor ga je imelo naše deželno učiteljsko društvo 11. t. m., učiteljsko nikoli prej ni imelo. Deželno učiteljsko društvo se mnogo bolje sponaša kakor smo pričakovali. Zahvala za to tiče predsedniku Peerzu, učitelju na nemški šoli, ki nastopa kot predsednik društva posebno spretno in z najfinejšim taktom tako, da si je pridobil srca nas vseh. Le pomislite, g. predsednik P. je zunaj društva vnet Nemec ter duša nemškega društvenega življenja, v našem društvu je samo učitelj z geslom: „Zunaj društva deluj vsak po svojih močeh za svoj narod; v društvu pa hočemo biti samo učitelji. Zunaj društva imej vsak glede svojega mišljenja in delovanja popolnoma proste roke: v društvu se pa moramo vsega ogibati, kar bi nas razgnalo.“ Mi smo si izbrali nemški jezik za naše razprave, ker ta jezik vsi razumemo, slovenskega in laškega pa ne vsi; a predloge lahko pošilja vsak v svojem jeziku. Le pomislite, kakšna tortura bi bila poslušati govor, recimo pol ali cele ure, če ga poslušalec ne razume itd.

Kako lep je bil na občnem zboru dež. učit. društva oni moment, ko je predsednik povabil navzoče, naj vsak v svojem jeziku vsklíkne trikratni „živio“ presvetlemu cesarju! In krasni telegram na cesarja, kakoršnega najbrž doslej ni odposlalo nobeno drugo učiteljsko društvo, ker

*) Je popolnoma pravilno.

Uredn.

ni imelo enake prilike, je pripomogel gotovo učiteljsvu do dobrega imena na najvišjem mestu.

V kratkem času društvenega obstanka se je že pokazalo, da je dobro delati z združenimi močmi in da se tako da največ doseči. Ta ali oni politični paglavec bode nam zameril, ker nismo postavili društva na narodno podlago, a to nas ne bode motilo; mi pri naših razmerah ne moremo imeti dež. učit. društva, ki bi drugim namenom bolj služilo nego našim stanovskim.

Kedar se nekoliko iznebim domačih skrbij, bodem delal za ustanovitev centralnega odbora vsega avstrijskega učiteljsva po vzorcu avstrijskih škofov, ki bode nam v tem oziru v dober izgled. Tak odbor bi razpravljal samo o skupnih zadevah vsega učiteljsva, ki se mora združiti na podlagi skupnih interesov, če nočemo, da nas klerikalci pozobljejo. On bi dopolnjeval dosedanja učiteljska društva in zaveze, pustivši izven skupnih interesov vsakemu popolno prostost. Shajal bi se vsaj enkrat na leto ter nam napravljajl precej stroškov s potovanjem na Dunaj in k raznim sejam, v katerih bi sporočal o tem, kar ni dobro javno razpravljati. Škofje so v tem pravi mojstri. Mi ne vemo, kaj sklepajo, a vendar čutimo, da se jim giblje mogočen skrit motor, ki je v zvezi tudi z najrevnejšo gorsko vasjo.*)

Književnost in umetnost.

Cerkvena pesmarica za učence slovenskih ljudskih šol. Zložil in sestavil Danilo Fajgelj Opus 163. Z dovoljenjem prečastitega knez nadškofijskega ordinarijata v Gorici. Izdaja za organiste, cena 60 kr., izdaja za učence 20 kr. I. zvezek. V Ljubljani 1900. Tisk R. Miličeve tiskarne v Ljubljani. Založil dr. F. S. Vecja izdaja, ki obsega 33 lahkkih, melodijoznih pesmi za cerkev podaja v violinskem ključu dvoglasne melodije; v basu pa spremljevanje. Mala izdaja, namenjena učencem, podaja prva dva glasa sopran in alt dotičnih pesmi. Oblika in uprava sta jako okusni, tisk jase, papir je močan in trpežen, posebno pri mali izdaji in namestuje celo platnice. Cena je čudovito nizka. Veseli nas, da imamo Slovenci vendar enkrat potrebno in prav rabljivo cerkveno pesmarico za šolo, po kateri se je mnogo let zastoj povpraševalo. Omenjene pesmi ne služijo le učiteljem in učencem, ampak tudi manjšim pevskim zborom. Gg. učitelji, duhovniki in pevovodje, sezite po njej do zadnjega iztisa. Ime skladateljevo je porok, da je delo v umetnem in cerkvenem oziru dovršeno. To cerkveno pesmarico prodajata: L. Schwentner v Ljubljani in Gašpar Likar v Gorici na Primorskem. Poština se računi posebe. Naručuje se le proti predplačilu ali pa s poštnim povzetjem.

„G.“

„Odiseja“. — Izšel je 11.—14. snopić „Slovanske knjižnice“ z vsebino „Odiseja“ v II. izdaji, katero je prosto po Homeru spisal gimnazijski profesor gospod Andrej Kragelj. „Odiseja“ je bila izšla l. 1894. Ker se je razprodala, je priredil g. prof. Kragelj drugi natis, ki je skrbno predelan, kolikor je bilo potreba, ter je zlasti jezik popravljen v vsakem pogledu. „Odiseja“ stane le 1 K 20 vin., zato smemo upati, da se drugi natis razproda hitreje od prvega, ker „Odiseja“ je imenitno nesmrtno delo Homerjevo, katero je velikansko uplivalo na vso drugo svetovno literaturo. Knjiga je priporočljiva na sploh omikanemu občinstvu, zato seže isto gotovo rado po njej pred vsem tudi dijaštvo. Prodaja se v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček ter v knjigarnah v Ljubljani.

*) Z enako mislijo se mi že davno ukvarjamo, le žal, da zaradi pomanjkanja časa nismo še mogli oživotvoriti te lepe ideje. Prosimo, popriimate se te misli čim preje in skušajte, da postane meso in kri. Mogoče bi bilo še bolj, če bi najpreje ustanovili avstrijsko-slovensko učiteljsko zvezo, v kateri bi bile združene avstr. jugoslovanska, češka in poljska zveza. Ta avstrijsko-slovenska zveza bi se pa potem združila z nemško-avstrijsko in laško-avstrijsko učiteljsko zvezo. To bi bilo res lepo društvo — združena Avstrija — in v takem društvu bi bila tudi moč in napredek. Torej, g. tovariš, le takoj na delo za avstrijsko učiteljsko zvezo! Vaša marljivost, sposobnost in vstrajnost so nam porok, da boste to zadnje vprašanje naše stanovske organizacije gotovo dobro rešili.

Uredn.